

Naburrechtelijke erkenning voor zolderkamerproducers

Uitspraak Hoge Raad in zaak Martin Garrix

Bb 2022/5

Op 17 december 2021 deed de Hoge Raad uitspraak² in de langstlepende zaak van DJ, artiest en muziekproducer Martin Garrix³ tegen zijn voormalige managementkantoor MAS Management (hierna 'MAS') en platenmaatschappij Spinnin' Records. De uitvoerig gemotiveerde beslissingen van de rechtbank⁴ uit 2017 en het hof⁵ uit 2019 houden de Nederlandse muzieksector nog steeds bezig.⁶ Daar komt nu het arrest van de Hoge Raad bij. Ons hoogste rechtscollege overweegt dat het hof – in navolging van de rechtbank – op terechte gronden geoordeeld heeft dat Martin Garrix naburrechtelijk als fonogrammenproducent van zijn muziekopnamen moet worden beschouwd. Niettemin vernietigt de Hoge Raad de uitspraak van het hof vanwege onjuiste toepassing van het auteurscontractenrecht bij de beoordeling van de royaltybepalingen en eenzijdige verlengingsbedingen in de management- en productieovereenkomsten tussen partijen en het niet in behandeling nemen van Garrix' (subsidiare) vordering gebaseerd op de algemene redelijkheid en billijkheid.

Martin Garrix: van zolderkamerproducer tot wereldster

In 2012 en 2013 tekende het toen nog minderjarige talent Martin Garrix samen met zijn vader exclusieve management- en productieovereenkomsten met MAS respectievelijk Spinnin' Records. MAS verzorgt het artiestenmanagement van verschillende DJ's en artiesten en Spinnin' Records brengt als platenmaatschappij de muziekopnamen van bij haar getekende producers en artiesten uit. De ondernemingen en activiteiten van MAS en Spinnin' Records zijn nauw verweven met die van muziekuitgeverij MusicAllStars Publishing, verantwoordelijk voor de promotie, exploitatie en administratie van muziekwerken (liedjes, composities met of zonder woorden) van muzikanten. MAS, Spinnin' Records en MusicAllStars Publishing vormden samen een succesvolle 'exploitatie-driehoek' waarbij exploitatierechten van artiesten en auteurs in onderlinge afstemming beheerd,

gepromoot en geëxploiteerd worden.⁷ Deze samenwerking bleek een groot succes. Vrij snel nadat vader en zoon Garrix in 2012 bij MAS en Spinnin' Records hun handtekeningen zetten, scoorde Martin Garrix met zijn nummer 'Animals' een wereldhit. Destijds was Martin Garrix nog een 'zolderkamerproducer': iemand die zijn muziekopnamen veelal 'thuis' in de eigen studio en/of met eigen instrumenten, apparatuur en/of software maakt. Inmiddels is Martin Garrix uitgegroeid tot een van de meest populaire DJ's, producers en artiesten ter wereld.

In de kern gaat de zaak over de vraag of de management- en productieovereenkomsten tussen Martin Garrix en MAS en Spinnin' Records op rechtsgeldige wijze tot stand zijn gekomen. Daarnaast is het de vraag wie als fonogrammenproducent van de muziekopnamen van Martin Garrix in de zin van artikel 1 onder d Wet naburige rechten (Wnr) is aan te merken, waaronder zijn wereldhit 'Animals'.

Geldigheid management- en productieovereenkomsten

Met betrekking tot de geldigheid van zijn management- en productieovereenkomsten met MAS en Spinnin' Records roept Martin Garrix de vernietiging van deze overeenkomsten in, onder andere vanwege wilsgebreken bij de totstandkoming ervan, waaronder dwaling. De rechtbank oordeelt kort gezegd dat op artiestenmanagers een wettelijke zorgplicht⁸ rust ter behartiging van de belangen van hun artiesten en dat Martin Garrix destijds door zijn management op het verkeerde been is gezet bij het aangaan van de management- en productieovereenkomsten met MAS en Spinnin' Records. Hierdoor zou sprake zijn van een wilsgebrek in de vorm van dwaling. De rechtbank bevestigt op die grond de door Martin Garrix ingeroepen vernietiging van de verschillende overeenkomsten.

Het hof komt tot een afwijkende conclusie en oordeelt dat Martin Garrix niet gedwaald heeft bij het aangaan van de management- en productieovereenkomsten met MAS en Spinnin' Records. Van andere wilsgebreken in de vorm van bedrog of misbruik van omstandigheden is evenmin gebleken. Het hof trekt deze conclusie na een uitgebreid feitenonderzoek, waarbij ook de eigen gedragingen van de artiest aan bod komen, waaronder dat Martin Garrix en zijn vader voorafgaande aan het sluiten van de overeenkomsten deskundig advies inwonnen bij in entertainmentrecht gespecialiseerde juristen.

1 Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Schipper Legal en Plus One Legal in Amsterdam.

2 HR 17 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1923 (Martin Garrix/MusicAllstars Management, Spinnin' Records).

3 Echte naam: Martijn Garritsen.

4 Rb. Midden-Nederland 20 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4775 (MusicAllstars Management, Spinnin' Records/Martin Garrix).

5 Hof Arnhem-Leeuwarden 24 december 2019, m.nt. B.H.M. Schipper (AMI 2020/3-4), ECLI:NL:GHARL:2019:11117 (MusicAllstars Management, Spinnin' Records/Martin Garrix).

6 Zie onder meer B.H.M. Schipper, 'Naburrechtelijke erkenning voor zolderkamerproducers. Uitspraak in zaak Martin Garrix', *Muziekwereld* 2017/4, p. 28-31, M.T.M. Koedooder, 'Dit kunnen we leren van de zaak Garrix', *Entertainment Business* 27 februari 2020.

7 B.H.M. Schipper AMI 2020-3/4, nr. 6, p. 126, supra noot 5.

8 Zie r.o. 5.28 t/m 5.33 van het vonnis van de rechtbank, supra noot 4.

Toepassing auteurscontractenrecht

Martin Garrix beroept zich daarnaast met toepassing van het op 1 juli 2015 in werking getreden auteurscontractenrecht op vernietiging vanwege het bestaan van onredelijk bezwarende bedingen in de zin van artikel 25f lid 2 Auteurswet (Aw) in verbinding met artikel 2b Wet naburige rechten (Wnr). Deze bepalingen kennen terugwerkende kracht en kunnen daarmee achteraf van toepassing zijn op exploitatieovereenkomsten van vóór de inwerkingtreding van het moderne auteurscontractenrecht. Artikel 25f lid Aw gaat uit van een lichtere toets dan op grond van artikel 6:2 Burgerlijk Wetboek (BW) geldt.⁹ Een beding zou daarmee onder de gegeven feiten en omstandigheden mogelijk eerder onredelijk bezwarend geoordeeld kunnen worden.

Niet in geschil is dat de productieovereenkomsten tussen Martin Garrix en Spinnin' Records als exploitatieovereenkomsten zijn aan te merken in de zin van artikel 25b lid 1 Aw en dat het auteurscontractenrecht hierop van toepassing is. Deze productieovereenkomsten hebben de verlening van exploitatiebevoegdheden tot hoofddoel. Bij de managementovereenkomst met MAS ligt dat anders nu daarbij het in opdracht van de artiest verzorgen van zijn management centraal staat.

Martin Garrix keert zich tegen de royaltybepalingen en eenzijdige verlengingsopties van MAS en Spinnin' Records in de exclusieve management- en productieovereenkomsten. Met deze eenzijdige verlengingsopties proberen artiestenmanagers en platenmaatschappijen te anticiperen op mogelijk succes van de bij hen gecontracteerde talenten en kan voorkomen worden dat deze talenten zomaar naar concurrenten overstappen waardoor men niet meer de vruchten van de eerdere inspanningen kan plukken.

De rechtbank oordeelde reeds op grond van dwaling tot vernietiging van de overeenkomsten. Garrix' beroep op artikel 25f lid 2 Aw bleef daardoor buiten beschouwing. Het hof komt tot een andere slotsom door te oordelen dat geen sprake is van wilsgebreken. Het hof buigt zich aldus wel over Garrix' beroep op artikel 25f lid 2 Aw. Het hof onderkent daarbij dat bij de creatie van elektronische muziek het moment van componeren, uitvoeren en opnemen kan samenvallen, en overweegt dat Garrix vanwege zijn creatieve werkzaamheden als uitvoerende kunstenaar in de zin van artikel 1 sub a Wnr is te beschouwen. Hoewel de managementovereenkomst op zichzelf geen verlening van exploitatiebevoegdheden bevat, oordeelt het hof dat het auteurscontractenrecht zich mede kan uitstrekken tot bepalingen in die overeenkomst. Het hof neemt daarbij mede in overweging de nauwe verbondenheid tussen de management- en productieovereenkomsten en de samenhang tussen de ondernemingen en activiteiten van MAS en Spinnin' Records in de feitelijke uitvoering van deze overeenkomsten. Martin Garrix kan hiermee als uitvoerende kunstenaar de bescherming tegen onredelijk bezwarende bedingen van artikel 25f lid 2 Aw in verbinding met artikel 2b

Wnr invoeren tegen het eenzijdige verlengingsbeding in de managementovereenkomst.

Eenmaal vastgesteld dat artikel 25f lid 2 Aw toegepast kan worden, dient aan de hand van de open norm van dit artikel beoordeeld te worden of een specifieke bepaling in de management- en productieovereenkomsten jegens Martin Garrix onredelijk bezwarend is. Daarbij kijkt het hof naar de inhoud van de bepalingen en de overige omstandigheden, waaronder de manier waarop de overeenkomsten destijds tot stand zijn gekomen. Met betrekking tot de eenzijdige verlengingsoptie weegt het hof expliciet het grote commerciële succes van Martin Garrix en de daardoor ontstane onevenredigheid tussen zijn royalties en de exploitatieopbrengst voor Spinnin' Records mee. Het beding is volgens het hof terecht door Martin Garrix vernietigd.

Artikel 25f lid 2 Aw: toetsing ex tunc

Het is op dit onderdeel waar de Hoge Raad ingrijpt. Door omstandigheden mee te wegen van na het sluiten van de management- en productieovereenkomsten, heeft het hof artikel 25f lid 2 Aw onjuist toegepast. De toetsing van artikel 25f lid 2 Aw houdt volgens de Hoge Raad een beoordeling in van omstandigheden die zich hebben voorgedaan voor of ten tijde van het sluiten van de overeenkomst. Dit wordt ook wel toetsing *ex tunc* genoemd, waarbij het gaat om de beoordeling van de omstandigheden van 'toen'.¹⁰ Er is geen ruimte om omstandigheden mee te wegen die zich na contractsluiting hebben voorgedaan. Bij de weging of een bepaling uit de management- en productieovereenkomsten van Martin Garrix met MAS en Spinnin' Records onredelijk bezwarend is op grond van artikel 25f lid 2 Aw, dienen het na contractsluiting in mindering brengen van kosten op royaltyvergoedingen en het latere commerciële succes van de artiest buiten beschouwing te blijven.

Algemene redelijkheid en billijkheid: toetsing ex nunc

De Hoge Raad oordeelt daarnaast dat het hof ten onrechte de (subsidiare) vordering van Martin Garrix gebaseerd op de 'algemene' redelijkheid en billijkheid buiten beschouwing heeft gelaten. Dat een beding niet onredelijk bezwarend is in de zin van artikel 25f lid 2 Aw, impliceert niet dat het beding niet alsnog op grond van artikel 6:2 lid 2 BW en artikel 6:248 lid 2 BW naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou kunnen zijn. De Hoge Raad overweegt daarbij dat bij deze toets aan de 'algemene' redelijkheid en billijkheid wel ruimte bestaat om omstandigheden van na contractsluiting mee te wegen, zoals de wijze waarop de overeenkomst is uitgevoerd. Dat wordt toetsing *ex nunc* genoemd, een beoordeling naar de omstandigheden van nu.

⁹ Kamerstukken II 2011/12, 33308, nr. 3, p. 21-22.

¹⁰ Vgl. V. den Hollander, 'Breaking news (17/12): Arrest Hoge Raad in zaak Martin Garrix', en M.T.M. Koedooder, 'Martin Garrix lijkt bij de Hoge Raad een overwinning te hebben geboekt in de rechtszaak tegen Spinnin, maar is dat ook echt zo?', 17 december 2021, beide artikelen verschenen op blog devos.nl.

Martin Garrix is fonogrammenproducent

De Hoge Raad is het eens met de overweging van het hof dat Martin Garrix in de zin van artikel 1 onder d Wnr als fonogrammenproducent van zijn muziekopnamen beschouwd moet worden. In navolging van de rechtbank acht het hof hierbij van belang dat Martin Garrix destijds zijn muziekopnamen thuis op zijn eigen apparatuur en met zijn eigen instrumenten produceerde, alsmede dat hij zelfstandig of op eigen kosten de mastering van de finale versies van zijn muziekopnamen verzorgde. Opvolgende versies van de eerste muziekopnamen zijn daarbij volgens het hof niet aan te merken als 'eerste' opname in de zin van het naburige recht.¹¹ Tegen deze feitelijke achtergrond is bepalend wie het initiatief tot en de verantwoordelijkheid voor de eerste vastlegging (vervaardiging) van de muziekopnamen neemt, waarbij deze verantwoordelijkheid kan bestaan uit economische, financiële, technische, organisatorische en/of artistieke betrokkenheid. Het dragen van latere exploitatie- en marketingkosten speelt geen rol bij de nabuurrechtelijke vaststelling wie de fonogrammenproducent is. De Hoge Raad onderschrijft dit oordeel van het Hof. Het rechtsfeit wie de fonogrammenproducent is, laat zich bovendien niet wegschrijven door een andersluidende bepaling in de productieovereenkomst tussen partijen.

Vernietiging en terugverwijzing

De cassatieklachten over toepassing van artikel 25f lid 2 Aw en de toetsing aan de redelijkheid en billijkheid slagen. De Hoge Raad vernietigt het arrest van het hof en verwijst de zaak terug naar het gerechtshof 's-Hertogenbosch voor herbeoordeling van de contractsbepalingen uit de management- en producersovereenkomsten van Martin Garrix. Het eerdere oordeel dat geen sprake is van dwaling en de vaststelling dat Martin Garrix de fonogrammenproducent van zijn muziekopnamen is, blijven daarbij in stand. Dat laatste is goed nieuws voor de vele talentvolle producers en DJ's op het gebied van elektronische muziek, hiphop en beats die vandaag de dag hun muziek meestal zelfstandig produceren. Nabuurrechtelijke erkenning voor deze 'zolderkamerproducers' door ons hoogste rechtscollege kan een nieuwe dimensie geven aan onderhandelingen tussen producers, artiesten en platenmaatschappijen.

¹¹ Vgl. Spoor/Verkade/Visser, *Auteursrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 858 en de op die pagina bij noot 93 genoemde rechtspraak.